

Ellátások visszautasításának szabályai

Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ

Összeállította:
Szűcsné dr. Dóczy Zsuzsanna
betegjogi képviselő
2015. október 09.

TÁMOP 5.5.7-08/1-2008-0001
Betegjogi, ellátottjogi és gyermekjogi képviselői hálózat
és civil jogvédő munka fejlesztése

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Előzmények

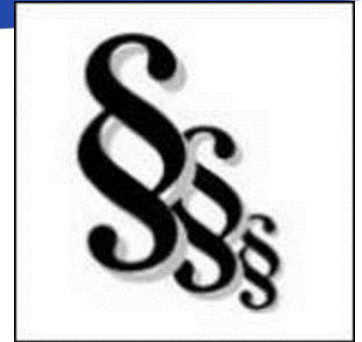
- ENSZ 1948-ban elfogadott Emberi jogok Egyetemes Nyilatkozatában jelentek meg. (Amsterdami Deklaráció, az Európai Tanács Bioetikai Konvenciója.)
- Az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény :
  - „(2) Az orvosnak a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel meg kell tennie mindazokat az intézkedéseket, amelyek a betegségek megelőzéséhez, a beteg életének megmentéséhez, gyógyulásához, munkaképességének helyreállításához szükségesek. Az orvos az általa gyógyíthatatlannak vélt beteget is a legnagyobb gondossággal köteles gyógykezelnéni.”
- Egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- 117/1998. (VI. 16.) Kormányrendelet, az egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól.

A hazai jogalkotásról bővebben..

- Magyarország Alaptörvénye
- **II. cikk:** Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.
- 22/2003. (IV. 28.) AB határozat
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- Az Új PTK
- 117/1998. (VI.16.) Kormányrendelet az egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól
- Az új BTK

JOG

- ***biztosítja*** az állami kikényszeríthetőséget
- morális ***követelményeket is szab***
- vitatott ***kérdésekre választ ad***

DE! pl. hol és milyen mértékben van szükség a jog beavatkozására úgy, hogy még az erkölcsi alapelvek is érvényesülhessenek?

Mit takar a betegjog fogalma?

Beteg: az egészségügyi ***ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő*** személy

Betegjog mindazon ***jogosultságok összessége, melyek az egészségügyi ellátás során az azt igénybe vevő személyt megilletik***, függetlenül attól, hogy az ellátást igénybe vevő személy betegsége miatt vagy más okból kerül kapcsolatba az egészségügyi ellátással

pl.: szűrővizsgálatok, sportorvosi szakvizsgálat

A betegek és a **hozzátartozók jogainak *garanciális védelmét az egészségügyi törvény biztosítja.***

A betegjogok rendeltetése:

az alapvető emberi jogoknak

- az egészségügyi ellátás során való tiszteletben tartása,
- érvényesülése,
- garanciális szabályainak megfogalmazása

A betegjogi rendelkezések célja:

- egyensúlyt teremtsenek a beteg – orvos, illetve
- a beteg – egészségügyi szolgáltató viszonyában
- kialakuljon egy partneri viszony,
- **a betegek aktív, tudatos részvétele mellett zajló gyógykezelés**

Fogalmak I.

- **beteg**: az egészségügyi ellátást igénybe vevő vagy abban részesülő személy;
- **kezelőorvos**: a beteg adott betegségével, illetve egészségi állapotával kapcsolatos vizsgálati és terápiás tervet meghatározó, továbbá ezek keretében beavatkozásokat végző orvos, illetve orvosok, akik a beteg gyógykezeléséért felelősséggel tartoznak;
- **egészségügyi ellátás**: a beteg adott egészségi állapotához kapcsolódó egészségügyi tevékenységek összessége;
- **egészségügyi dolgozó**: az orvos, a fogorvos, a gyógyszerész, az egyéb felsőfokú egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy, továbbá az egészségügyi tevékenységben közreműködő egészségügyi szakképesítéssel nem rendelkező személy;

Fogalmak II.

- **sürgős szükség**: az egészségi állapotban bekövetkezett olyan változás, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne;
- **veszélyeztető állapot**: az az állapot, amelyben az azonnali intézkedés hiánya a beteg vagy más személy életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül fenyegető helyzetet eredményezne, illetőleg a környezetére közvetlen veszélyt jelentene;
- **életmentő beavatkozás**: sürgős szükség esetén a beteg életének megmentésére irányuló egészségügyi tevékenység;
- **életfenntartó beavatkozás**: a beteg életének mesterséges módon történő fenntartására, illetve egyes életműködéseinek pótlására irányuló egészségügyi tevékenység;

Az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

II. fejezet: A betegek jogai és kötelezettségei

1. cím: Az egyén szerepe

2. cím: ***A betegek jogai és kötelezettségei***

3. cím: A beteg jogainak érvényesítése:
- a beteg panaszának

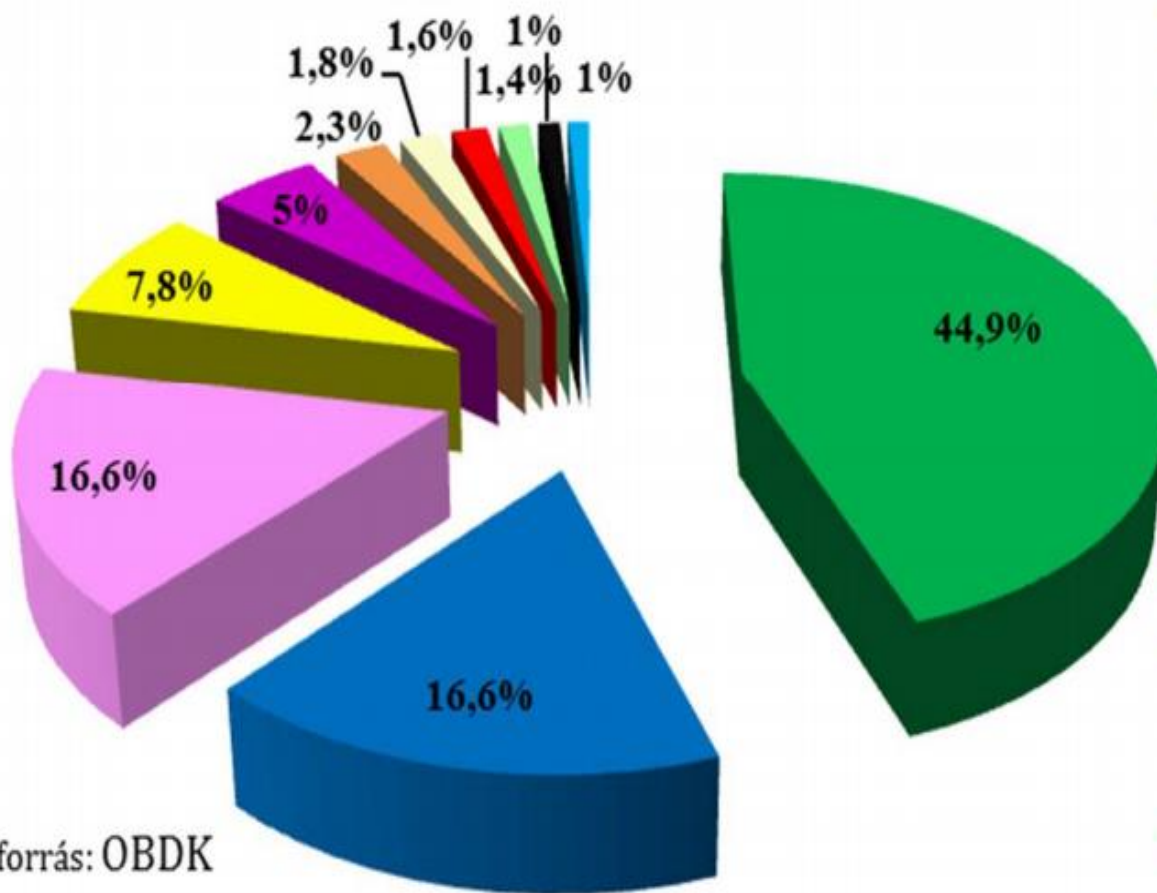
kivizsgálása

- a betegjogi képviselő
- a közvetítői tanács

A betegek jogai

1. Az egészségügyi ellátáshoz való jog.
2. Az emberi méltósághoz való jog.
3. A kapcsolattartás joga.
4. A tájékoztatáshoz való jog.
5. Az önrendelkezéshez való jog.
6. Az ellátás visszautasításának joga.
7. Az egészségügyi dokumentáció megismerésének joga.
8. Az orvosi titoktartáshoz való jog.
9. A gyógyintézet elhagyásának joga.
10. A panaszjelzéshez való jog.

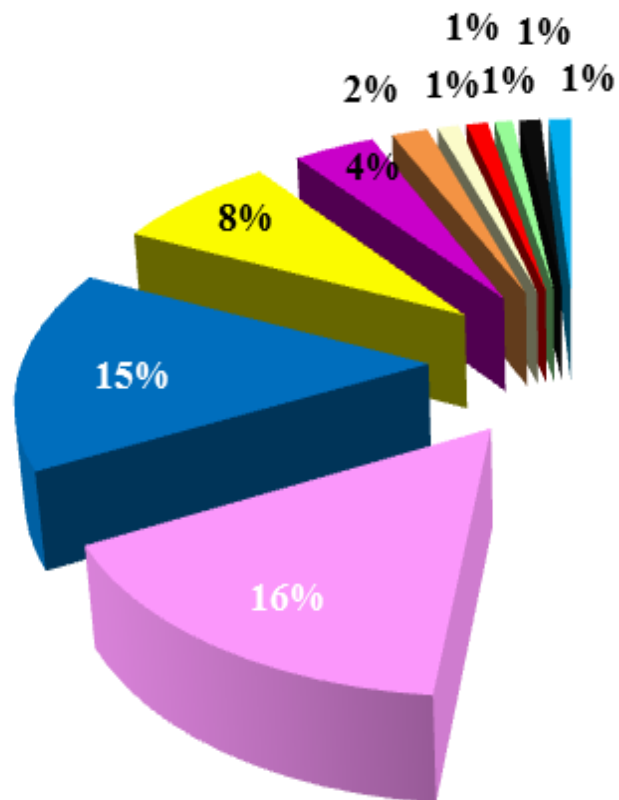
MEGSÉRTETT BETEGJOGOK - 2013.

- megfelelő egészségügyi ellátáshoz való jog 44,9%
- tájékoztatáshoz való jog 16,6%
- emberi méltósághoz való jog 16,6%
- egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való jog 7,8%
- önrendelkezéshez való jog 5%
- kapcsolattartás joga 2,3%
- intézmény elhagyásához való jog 1,8%
- panasz orvoslásával kapcsolatos jogsérelem 1,6%
- ellátás visszautasításának joga 1,4%
- orvosi titoktartáshoz való jog 1%
- második orvosi véleményhez való jog 1%

forrás: OBDK

MEGSÉRTETT BETEGJOGOK 2014.

- megfelelő egészségügyi ellátáshoz való jog 51%
- emberi méltósághoz való jog 16%
- tájékoztatáshoz való jog 15%
- egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való jog 8%
- önrendelkezéshez való jog 4%
- kapcsolattartás joga 2%
- intézmény elhagyásához való jog 1%
- panasz orvoslásával kapcsolatos jogsérelem 1%
- ellátás visszautasításának joga 1%
- orvosi titoktartáshoz való jog 1%
- második orvosi véleményhez való jog 1%

forrás: OBDK

A tájékoztatáshoz való jog

Eü. tv. [13.§]

- A betegnek joga van arra, hogy **teljes körű, részletes, számára egyéniesített tájékoztatást kapjon egészségi állapotáról**, a javasolt vizsgálatokról, beavatkozásokról, ezek elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről és kockázatairól, tervezett időpontjairól, a lehetséges alternatív eljárásokról, az ellátás folyamatáról, várható kimeneteléről, valamint a javasolt életmódról.
- A betegnek **joga van megismerni a vizsgálatok és beavatkozások eredményét**, esetleges sikertelenségét vagy a várttól eltérő eredményt és annak okait.
- A betegnek joga van megismerni az **ellátásban közvetlenül közreműködő személyek nevét, szakképesítését és beosztását**.
- **Tájékozódási jogáról a beteg lemondhat**, illetve arra más személyt, hozzátartozót írásban kijelölhet.
- A betegnek joga van a tájékoztatás során és azt követően **további kérdésre**.
- A betegnek joga van arra, hogy számára **érthető módon** kapjon tájékoztatást, figyelemmel életkorára, iskolázottságára, ismereteire, lelki-állapotára, e tekintetben megfogalmazott kívánságára, valamint arra, hogy a tájékoztatáshoz szükség esetén és lehetőség szerint tolmácsot vagy jeltolmácsot biztosítsanak.

A tájékoztatás

az önrendelkezési jog gyakorlásának előfeltétele

- **egyéniesített forma:** igazodik az életkorhoz, cselekvőképességhez, lelki állapothoz, iskolázottsághoz, ismeretszinthez → *személyre szabottan, írásbeli és szóbeli*
- **teljes körű:** (kiv: ha a beteg másképp rendelkezik!) a beteg jogai, az egészségi állapot jellemzői, kórismék, diagnózis, javasolt terápia jellege - célja - indoka, alternatív terápias kezelési lehetőségek és természetük, javasolt gyógykezelés előnyei, lehetséges kockázatai, következményei, kezelés nélküli prognózis, az elvégzett beavatkozás vagy alkalmazott terápia eredményei, előírt gyógyszerek használata, javaslat az életmód megváltoztatására, a beteg által feltett kérdésekre adott válasz → *őszinte, elfogulatlan,*
- **valóság-hű:** terápias privilegium elve NEM alkalmazható (Az orvosnak az a lehetősége, hogy bizonyos információkat visszatartson, ha úgy látja, hogy annak közléséből a betegnek fizikai vagy pszichológiai kára származna.); *hamis illúziókeltés tilalma*
- **folyamatos és fokozatos:** az ellátás teljes ideje alatt, nyugodt, bizalmas légkörben
- **kérdésre bátorítással:** *a beteg információ-igényének pontosabb becslését segítheti*

Tájékozott beleegyezés (informed consent)

▪ jelentősége:

új kommunikációs forma: *minél több információt átadni és dokumentált módon*
új döntéshozatali mechanizmus, önrendelkezési jog megerősödése
új orvos – beteg kapcsolat jön létre, mert erkölcsi értelemben **egyenrangú felekké**
válhatnak

▪ tájékozott döntés:

tájékozott beleegyezés és visszautasítás → a beteg/páciens, törvényes
képviselő *megismeri az adott beavatkozás előnyeit, veszélyeit és ezek alapján*
dönt

▪ korlátozásának esetei:

közegészségügyi szükséghelyzet esetében
sürgős szükség esetén → a beteg beleegyezése vélelmezhető (például: életmentés)
amennyiben a beteg lemond a tájékoztatásról → kiv. ha másokat veszélyeztet a
beteg

▪ szerepe:

a beteg autonómiájának biztosítása, *csak* a beteg beleegyezésével történhet a
beavatkozás

Az önrendelkezéshez való jog

(„csúcsjog”)

Kizárólag törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható!

- A beteg szabadon döntheti el, hogy kíván-e egészségügyi ellátást igénybe venni, *mely beavatkozásokat kívánja elfogadni vagy elutasítani.*
- Esetenként a *beleegyezést vagy elutasítást írásban*, aláírva hitelesítve kell megtennie, melyet bármikor visszavonhat.
- *Nincs szükség a beteg beleegyezésére akkor*, ha az adott beavatkozás vagy intézkedés elmaradása mások egészségét vagy testi épségét súlyosan veszélyeztet, továbbá, ha a *beteg közvetlen életveszélyben van.*
- *Írásbeli nyilatkozat szükséges* a beteg szöveteinek, szerveinek bármilyen célú felhasználásához.

Az önrendelkezéshez való jog területei

- Egészségügyi ellátás igénybevételéről való **döntés**
- Beavatkozás elvégzésébe való **beleegyezés (hozzájárulás)**
- Beavatkozás **visszautasítása**

Az önrendelkezési jog gyakorlása

- **Szóban**
- **Ráutaló magatartással**
- **Írásbeli forma → *Kötelező írásbeli forma: invazív***
beavatkozásoknál
- **Visszavonhatóság!**

Invazív beavatkozás

Fogalma: 1997. évi CLIV. évi egészségügyi törvény szerint

A beteg testébe bőrön, nyálkahártyán vagy más testnyíláson keresztül behatoló ***fizikai beavatkozás***, **ide nem értve** a beteg számára szakmai szempontból ***elhanyagolható kockázatot*** jelentő beavatkozásokat.

Fizikai beavatkozás:

- műtétek
- diagnosztikai beavatkozások (műtétnek minősülő): altatás, angiográfiai vizsgálat, endoscopos vizsgálat, gerincfestés, kontrasztanyagot képző diagnosztikai eljárások, vezetéssel történő érzéstelenítés

Elhanyagolható kockázat: Mi tartozhat ide? Mit nevezünk ennek?

- foghúzás?, hólyag katéter?, vérvétel? Rtg, CT, gyógyszeres terápia, infúzió

Beleegyezés

Fő szabályként bármely egészségügyi *beavatkozás elvégzésének feltétele* (kivételek!), hogy ahhoz *a beteg*:

- tévedéstől
- megtévesztéstől
- fenyegetéstől és
- kényszertől mentes
- megfelelő tájékoztatáson alapuló *beleegyezését adja.*

[Eütv.15.§(3)]

Támogatott döntéshozó: Ha a betegnek az egészségügyi ellátással összefüggő döntései meghozatalában a támogatott döntéshozatalról szóló törvény szerinti támogatója van, a *beteg kérelmére a tájékoztatás során biztosítani kell támogatója jelenlétét.*

Beleegyező nyilatkozat

Írásbeli beleegyezés:

- előrenyomtatott nyilatkozat, a beteg aláírja, tanú nem kell
(kiv: életfenntartó kezelés visszautasításakor vagy ha a kezelés elmaradása súlyos, maradandó károsodással járna)
- *egyoldalú jognyilatkozat (irreleváns, hogy az orvos aláírása szerepel-e rajta)*
- eü. dokumentáció részét képezi (megőrzése 30 év, Zárójelentésé 50 év)

Beleegyező nyilatkozat 2 részből áll:

Tájékoztató nyomtatvány
egyénesített forma!

Beleegyező rész
általában jogász írja

Helyettes döntéshozó kijelölése

Cselekvőképes beteg □ megnevezhet egy **másik cselekvőképes személyt** (un. helyettes döntéshozó), aki – törvényben előírt korlátozásokkal –

- helyette gyakorolhatja a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát
- és akit a beteg helyett teljes körűen tájékoztatni kell.
- MEGNEVEZEHETI a beteg és KI IS ZÁRHATJA a helyette történő gyakorlásból!

A helyettes döntéshozó kijelölésének *formai követelményei*:

▪ **közokirat** □ bíróság, közjegyző, vagy más hatóság ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki

▪ **teljes bizonyítóerejű magánokirat** □ a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta vagy két tanú az okiraton aláírásával igazolja, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előttük írta alá vagy aláírását előttük saját kezű aláírásának ismerte el

▪ VAGY írásképtelensége esetén **két tanú együttes jelenlétében megtett nyilatkozat**

Önrendelkezési jog *helyettes* gyakorlása I.

Amennyiben a beteg cselekvőképtelen és ***nincs a beteg által korábban kijelölt helyettes döntéshozó*** akit megillet a nyilatkozattétel joga, úgy az 1997. évi CLIV. törvény egy sorrendet állít fel, a beleegyezés és a visszautasítás helyettes gyakorlására.

FIGYELEM! Ezen törvényi felhatalmazás ***csak akkor érvényesülhet***, ha a beteg még cselekvőképes állapotában nem zárta ki az önrendelkezés helyettes gyakorlásából, illetve a tájékoztatásból a cselekvőképes személyt.

Sorrend:

- a ***beteg törvényes képviselője, ennek hiányában***
- a beteggel ***közös háztartásban élő***, cselekvőképes

– ***házas társa vagy élettársa, ennek hiányában***

– gyermeke, ennek hiányában

– szülője, ennek hiányában

– testvére, ennek hiányában

– nagyszülője, ennek hiányában unokája;

Önrendelkezési jog *helyettes* gyakorlása II.

- *a felsoroltak hiányában* a beteggel közös háztartásban **NEM** élő, cselekvőképes
–*gyermek*e, ennek hiányában
  - szülője, ennek hiányában
  - testvére, ennek hiányban
  - nagyszülője, ennek hiányában unokája.
- Az egy sorban nyilatkozattételre jogosultak ellentétes nyilatkozata esetén a beteg egészségi állapotát *várhatóan legkedvezőbben befolyásoló döntést kell figyelembe venni*.
- Nyilatkozatuk a kezelőorvos által javasolt *invazív beavatkozásokhoz történő beleegyezésre terjedhet ki*.
- Nyilatkozat nem érintheti hátrányosan a beteg egészségi állapotát, így különösen *nem vezethet a beteg súlyos vagy maradandó egészségkárosodásához*.
- A nyilatkozatról a beteget cselekvőképessé válását követően *azonnal* tájékoztatni kell.

Önrendelkezési jog *helyettes* gyakorlása III.

Az egészségügyi ellátással kapcsolatos döntésekben *a cselekvőképtelen*, illetve a *korlátozottan cselekvőképes kiskorú* és *a cselekvőképességében az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott beteg* véleményét a szakmailag lehetséges mértékig figyelembe kell venni abban az esetben is, ha a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát az 1997. évi CLIV. törvény által felállított sorrend szerinti személy gyakorolja.

„Érett kiskorú” → 16 éves szabály

16 életévet betöltött kiskorú személy korlátozottan cselekvőképes

- tájékoztatásról történő lemondás joga

- helyettes döntéshozó megnevezése
- hozzátartozói körből való kizárás, tájékoztatás, beleegyezés, visszautasítási jog gyakorlásából

Kiv: művi úton történő terhesség megszakítás! (itt csak a törv. képviselő!)

Beleegyezés visszavonása

beleegyezés visszavonása NEM = ellátás visszautasítása !

- A beteg a beavatkozás elvégzéséhez való beleegyezését *bármikor alaki kötöttség nélkül is visszavonhatja.*
- A beleegyezés alapos ok nélküli visszavonása esetén azonban *kötelezhető* az ennek következtében *felmerült és indokolt költségek megtérítésére.*
- A kezelőorvos kötelessége, hogy ezt dokumentálja írásban és tényszerűen *(fenyegetésmentesen) tájékoztassa a beteget, hogy döntése milyen kockázatokkal* (pl. egészségi állapotot , életvitelt befolyásoló) és *következményekkel járhat* (pl. anyagi lsd: felmerült és indokolt költségek megtérítése)

Beleegyezés vélelmezése, mellőzése

Beleegyezés vélelmezése:

- ha a beteg egészségi állapota következtében beleegyező *nyilatkozat megtételére nem képes*
- ha a hozzátartozó / helyettes személy beleegyező nyilatkozatának beszerzése késedelemmel járna - *hátrányos késedelem*
- ha a beavatkozás késedelmes elvégzése – *a beteg egészségi állapotának súlyos, maradandó károsodásához vezetne*

Beleegyezés mellőzése = *nincs szükség beleegyezésre abban az esetben*

- ha az adott beavatkozás vagy intézkedés elmaradása *mások egészségét* (24. hetet betöltött magzat is!) *vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti*
- ha maga a beteg *közvetlen életveszélyben van*

Beavatkozás kiterjesztésének esete

Amennyiben egy *invazív beavatkozás során* annak olyan kiterjesztése válik szükségessé, amely *előre nem volt látható*, az erre irányuló beleegyezés hiányában a *beavatkozás kiterjesztése* - beleegyezés mellőzhetőségi esetinek kivételével - *csak akkor végezhető el, ha*

- azt sürgős szükség fennállása indokolja, vagy
- ennek elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene.

Amennyiben a beavatkozás ezen kiterjesztése *a beteg valamely szervének vagy testrészének elvesztéséhez vagy funkciójának teljes kieséséhez vezetne*, a beavatkozás kiterjesztése - az abba történő beleegyezés hiányában - *csak közvetlen életveszély fennállása esetén* vagy ennek elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene, abban az esetben végezhető el.

Az egészségügyi ellátás visszautasításának joga

- Az egészségügyi ellátás visszautasításának joga akkor illeti meg a beteget, ha ***az adott ellátás elmaradása mások testi épségét vagy életét nem veszélyezteti.***
- Életmentő vagy életfenntartó beavatkozás ***csak gyógyíthatatlan és halálhoz vezető betegség fennállásakor utasítható el,*** a törvényben előírt módon. A visszautasításra vonatkozó nyilatkozatot a beteg bármikor visszavonhatja.
- Az egészségügyi törvény lehetőséget biztosít arra, hogy cselekvőképes személy ***előzetesen közokiratban rendelkezék esetleges későbbi cselekvőképtelensége esetére*** az önrendelkezési jog gyakorlásáról, hogy helyette a beleegyezési, illetve visszautasítási jogot mely személy gyakorolja.

Ellátás visszautasításának joga

Nem teljes körű önrendelkezési jog:

- Cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes beteg esetében
- Életmentő, életfenntartó beavatkozások esetében

Az ellátás visszautasításának korlátozott esetei

<i>Az érintett ellátási kör</i>	<i>A visszautasításra vonatkozó szabályok</i>
Az ellátás elmaradása a beteg egészségi állapotában várhatóan súlyos vagy maradandó károsodást eredményez	<u>Közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat, írásképtelenség esetén két tanú együttes jelenlétében utasítható vissza, a döntés megváltoztatására irányuló konzultációt követően</u>
Életfenntartó, életmentő beavatkozás	Kizárólag rövid időn belül halálhoz vezető, gyógyíthatatlan betegség esetén, <u>az előző sorban leírt feltételeken túl orvosi bizottság nyilatkozata, valamint a döntés megváltoztatására irányuló konzultációt követően</u>
Életfenntartó, életmentő beavatkozás várandósság, várhatóan életképes gyermek kihordására való képesség esetén	Nem utasítható vissza
Az ellátás elmaradása mások életét vagy testi épségét veszélyezteti	A beteget nem illeti meg a visszautasítás joga

Cselekvőképes

Aki

- **nem** cselekvőképtelen,
- **nagykorú**
- cselekvőképességében egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében **részlegesen sem korlátozott** → korlátozást csak Bíróság állapíthat meg
- **nincs gondnokság alatt** (2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról → **Országos Bírói Hivataltól térítésmentesen kikérhető: az adatfelhasználás jogszerű céljának és jogalapjának igazolása esetén**)
- rendelkezik **belátási képességgel**:
  - képes megérteni a kapott információt
  - ennek alapján mérlegelni
  - döntést hozni

Cselekvőképtelen

Aki

- tizennegyedik életévét be nem töltött **kiskorú**
- **cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll** → bíróság helyezte gondnokság alá a Polgári Törvénykönyv szerint
  - 2013. évi CLXXV. törvény a gondnokoltak és az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról →
- **Országos Bírói Hivataltól térítésmentesen kikérhető:** az adatfelhasználás jogszerű céljának és jogalapjának igazolása esetén)
- **cselekvőképtelen állapotban lévő személy** (ÁLLAPOTA OKÁN SENKI SEM LEHET korlátozottan cselekvőképes!)
  - eszméletlen
  - zavart
  - térben és időben dezorientált

Ellátás visszautasítása – *Cselekvőképes* beteg

visszautasíthatja az ellátást (diagnosztikai, terápiás), **DE** bármikor és alaki kötöttség nélkül visszavonhatja

Korlátai:

▪ *mások életét* (ide értve a 24. hetet betöltött magzatot is), *egészségét vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti* → járványügyi rendelkezések alapja

▪ *súlyos, maradandó egészségkárosodás esetében* → **alaki kényszer!** (közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat, írásképtelenség esetében 2 tanú együttes jelenlétében)

▪ *az életfenntartó vagy életmentő beavatkozások esetében* → csak abban az esetben van lehetőség,

- ha a beteg súlyos betegségben szenved,

- az orvostudomány mindenkori állása szerint *rövid időn belül* → *terminális állapot*

- megfelelő egészségügyi *ellátás mellett is halálhoz vezet*

- *és gyógyíthatatlan.* → **alaki kényszer!**

(közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat, írásképtelenség esetében 2 tanú együttes jelenlétében) + **BIZOTTSÁG!**

Életmentő, életfenntartó *beavatkozás* visszautasítása

Cselekvőképes személy visszautasíthatja az ellátást, DE nem ha várandós és előre láthatóan képes a gyermek kihordására.

Feltételei (érvényességhez szükséges)

- A korlátokban meghatározott *alaki kööttségek* mentén
- Ismételten tájékoztatni kell a beteget a következményekről (*személyes beszélgetés*)
- **Bizottság létrehozása.** Amennyiben a beteg nem járul hozzá az orvosi bizottság *vizsgálatához*, a kezelés visszautasítására vonatkozó nyilatkozata nem vehető figyelembe

Bizottság: *(a beteg kezelőorvosa, egy - a beteg gyógykezelésében részt nem vevő -, a betegség jellegének megfelelő szakorvos, valamint egy pszichiáter szakorvos. → 3 tagú!!*

- az *orvosi bizottság* a beteget megvizsgálja és
- egybehangzóan, *írásban nyilatkozik* arról, hogy a beteg döntését annak következményei tudatában hozta meg, illetve
- a törvényi feltételek fennállnak;
- **a beteg** az orvosi bizottság nyilatkozatát követő **3. napon - két tanú előtt - ismételten kinyilvánítja** a visszautasításra irányuló szándékát.

Ellátás visszautasítása

Cselekvőképtelen, korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott beteg esetén esetében:

▪ **Helyettes döntéshozó** (beteg által kijelölt személy), **törvény által nevesített személy**

Korlát:

▪ ***Súlyos, maradandó károsodást okozó ellátása NEM utasítható vissza!***

▪ ***Életfenntartó, életmentő beavatkozás*** visszautasítása esetén → ***bíróság általi pótlás***, ha a döntéshozó a beteg számára hátrányos nyilatkozatot tesz! (az eü. intézménynek kell a bírósághoz fordulnia, keresetet indít a beleegyezés pótlása iránt, a bírósági döntésig, ami nemperes eljárás az eü. ellátást el kell végezni, rendőrhatósági intézkedésre is jogosult a kezelőorvos)

▪ **Living will** → cselekvőképes személy későbbi esetleges cselekvőképtelensége esetére történő nyilatkozata

Living will - Élő végrendelet

- Cselekvőképes személy későbbi esetleges *cselekvőképtelensége esetére történő nyilatkozata életmentő, életfenntartó kezelések visszautasítására* → szélesebb körben van erre lehetőség, mint amikor cselekvőképesként jár el a beteg! mert + **az hogy** gyógyíthatatlan betegségben szenved és *betegsége következtében önmagát fizikailag ellátni képtelen, illetve fájdalmai megfelelő gyógykezeléssel sem enyhíthetők.*
- **Két formája:** *meghatározott ellátásokat utasít vissza, ill. meghatalmaz más személyt a visszautasításra* (helyettes döntéshozó)
- Kizárólag **KÖZOKIRATBAN!** (Korábban csak 2 évig volt érvényes a nyilatkozat és meg kellett újítani)
- Pszichiáter szakorvosi vélemény **már NEM szükséges** a belátási képességről
- Az egészségügyi szolgáltató a nyilatkozatnak megfelelően **köteles eljáráni!**

A beteg fontosabb rendelkezései, nyilatkozattételi lehetőségei és azok formai követelményei

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
Szolgáltató megválasztása alapesetben	Nincs	TEK-en kívüli esetén intézményválasztási nyilatkozat, befogadó
Más orvos által történő vizsgálat (second opinion)kezdemenyezése	Nincs	
Ellátással, betegséggel kapcsolatos információk más előtt való feltárásnak megtiltása	Nincs	Bizonyos korlátozásokkal (Pl: gondozásra köteles személy kérése)

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
A gyógyintézet elhagyása	Nincs	A beteg állapota és cselekvőképessége alapján bizonyos személyek, szervek esetleg értesítendők.
Tájékoztatásról lemondás, alapesetben	Nincs	Mások egészsége veszélyeztetésének kockázata esetén nem gyakorolható
Tájékoztatásról lemondás, a beteg kezdeményezésére, nem terápiás célból sorra kerülő beavatkozás esetén	Írásban	

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
Beleegyezés az ellátásba, alapesetben	Szóban, írásban vagy ráutaló magatartással	
Beleegyezés, invazív beavatkozás	Írásbeli vagy két tanú előtt megtett szóbeli nyilatkozat	
Beleegyezés visszavonása	Nincs	Az egyértelmű törvényi szabály hiányában felmerül, hogy a beleegyezés megadásának megfelelő forma szükséges lehet

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
Döntési helyettes megnevezése, döntésből való kizárás	<u>Közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat</u> vagy két tanú jelenlétében megtett nyilatkozat	Cselekvőképes és érett kiskorú
ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSA alapesetben	Nincs	Mások életének, testi épségének veszélyeztetése esetén <u>nem</u> gyakorolható
ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSA súlyos vagy maradandó egészségkárosodás kockázatával	<u>Közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat,</u> írásképtelenség esetén két tanú jelenlétében	Cselekvőképtelen és korlátozottan cselekvőképes beteg esetén <u>nem</u> gyakorolható

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSA életmentő – életfenntartó beavatkozás	<u>Közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat</u> vagy írásképtelenség esetén két tanú jelenlétében megtett nyilatkozat	További feltételek (gyógyíthatatlan betegség, orvosi bizottság jóváhagyása, stb.)
Visszautasítás jövőbeli cselekvőképtelenség esetére, ill. erre a helyzetre döntési helyettes megnevezése	Közokirat	További feltételek (orvosi bizottság véleménye, stb.)
Pontatlannak, hiányosnak vélt dokumentáció kijavításának kezdeményezése	Nincs	

Rendelkezés,nyilatkozattétel	Formai követelmény	Megjegyzés
A betegséggel, ellátással kapcsolatos információk megismerésére jogosultak körének meghatározása	Nincs	További feltételek (gyógyíthatatlan betegség, orvosi bizottság jóváhagyása, stb.)
A vizsgálat, kezelés során jelen lévők köréhez való hozzájárulás	Nincs	Az ellátás érdekében szükséges személyzetén túl értelmezendő
<p>Táblázat idézve: Kovácsy Zsombor: Egészségügyi jog, Semmelweis Kiadó 2008. 79. -80.old</p>		

Ellátás visszautasítása problematikája a szociális ellátórendszerben

- ellátottak (betegek) nem ismerik a beteg jogokat (sem)
- nem alakult ki igazi „fogyasztói magatartás”
- még mindig jellemző a paternalista szemlélet
- információhiány
- kommunikációs hibák, hiányosságok
- gyenge kommunikációs képességek
- kiszolgáltatottság
- személyiségi jogi sérelmek
- emberi méltóság, szemérmesség a témával kapcsolatosan

A betegjogi képviselő tevékenysége/ feladata

1997. évi CLIV törvény 30-33.§

- ***Segíti*** a betegeket jogaik megismerésében és érvényesítésében.
- ***Segíti*** a beteget az egészségügyi dokumentációhoz való hozzájutásban, azzal kapcsolatos kérdések, megjegyzések feltevésében.
- ***Segít*** a betegnek panasza megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását.
- A beteg írásbeli meghatalmazása alapján ***képviselheti a beteget*** az intézmény, vagy az illetékes hatóság előtt.
- Az intézményen belül ***észrevételezi***, hogy az intézmény szervezése, működése lehetővé teszi-e a betegjogok érvényesülését.
- ***Tájékoztat*** az intézmény konkrét betegjogi helyzetéről, egyes betegjogi szabályok változásairól.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

TÁMOGATÁS
Betegjogi,
és civil

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE